

Kämparnas 'gravar'

Ännu långt in på 1800-talet trodde man allmänt, att vårt land varit befolkat av jättar. Och bevis på det fanns lite här och var i naturen i form av jättelika, fyrkantiga gravar inramade med stora stenar.

Men riktigt så var det ju inte...

Inte förrän på sent 1800-tal började man förstå att det inte var (sagens) jättar som låg begravda inne i stenrektanglarna utan att det var frågan om rester efter hus. Men då hade fornlämningarna redan länge kallats för '*kämpgravar*', och det namnet kom att leva kvar i folkmun.

Kanske var det så här

Exempel på sådana 'kämpgravar' ser man lättast i Vallhagar-området, där också en husgrund lämnats öppen efter de omfattande utgrävningarna på 1940-talet.

Helt orörda husgrunder finns också ganska lätta att nå i Fröjel både i **Mickelhagen** och vid **Forngårds** längs *Gasskveiar* vid Alståde.

Hitta dit: **Mickelhagen** ligger öster om väg 141. Kör några hundra meter norr om ridbanan vid Puser och sväng in på den åkerväg som där går åt öster. Kör den 800 meter ända fram till en tät skog med barrträd. Till vänster om åkervägen ligger här flera övervuxna husgrunder alldeles innanför skogsbrynet.

Fler husgrunder från järnåldern finns vid **Forngårds**, som ligger längs Vallhagars vandringsled. Eller kör till gården Puser, 400 m väster om väg 141, och ta där av norrut på 'Gasskveiar' mellan huset och det lilla ängat.

Lojsta slott. Kanske såg järnåldershusen ut så här. Utgrävningar har visat att husen var stora, och att stora familjer och många djur rymdes under samma tak.

Hur husen kan ha sett ut på järnåldern har man försökt visa på flera platser på Gotland, t ex i Lojsta, (bilden) och vid Stavgård i Burs och Gervide i Sjonhem.

Så här byggdes husen

Huset restes av smäckra, kvistiga granstammar från en stenfot, och taket stötades invändigt och täcktes med ag. Gavlarna gjordes av flätade grenar som tätades (klinades) med mossa och lera. Eldstaden låg mitt i huset, och röken släpptes ut genom en lucka i taket eller genom luckor högst upp på gavlarna. Grova möbler och invändiga väggar bilades till med yxa. Husdjuren hölls ibland i ena delen av huset och hjälpte vintertid till att hålla värmen uppe.

FRÖJEL HEMBYGDSFÖRENING

Adress: Fröjel, Skolgården, SE 623 55 Klintehamn Hemsida: www.frojel.net
Besöksplatsen öppnar vid midsommar och håller öppet i sex veckor.

